

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

за магістерською програмою професійного спрямування

«Корпоративні фінанси»

на тему: **«Система управління витратами підприємства:
проблеми та шляхи її вдосконалення»**

Виконавець:

студент VI курсу фінансово-економічного факультету

Гачик Карина Іванівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., ст. викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Іоргачова Марія Іванівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Функціонування будь-якого підприємства передбачає управління витратами на виробництво та реалізацію продукції. По суті це означає управління усією діяльністю підприємства, оскільки воно охоплює усі процеси виробничої сфери. Обрана тема є досить актуальною, оскільки детальне вивчення стану витрат на підприємстві дозволить визначити чинники, що впливають на їх структуру та склад, виявити невикористані резерви та шляхи скорочення рівня витрат. Організація ефективного управління витратами з метою їх оптимізації, підвищення конкурентоспроможності продукції та в кінцевому рахунку отримання прибутку і забезпечення стійкого фінансового стану є пріоритетним напрямком в діяльності кожного підприємства.

Управління витратами - досить складний процес планування та контролю витрат, що використовується багатьма підприємствами як невід'ємна частина управління бізнесом і вважається одним з найбільш складних завдань у його керуванні. Впроваджуючи ефективну систему управління витратами, можна взяти під контроль загальне управління бюджетом компанії.

Сьогодні економічний стан компаній залежить від рівня впровадження науково-технічних інновацій та значення робітників і їх місця у виробничих процесах. Специфіка роботи будь-якої компанії потребує постійного порівняння рівня витрат і кінцевих результатів. Саме цим обумовлено те, що одним з ключових напрямків створення підприємства, що успішно розвивається і функціонує, є формування ефективної системи управління витратами (СУВ).

Специфіка управління витратами на підприємствах вже досить довго є областю дослідження вчених. Про інтерес, який проявляють до процесу управління витратами підприємств, свідчить наявність цілої низки публікацій, присвячених цій темі, як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. При цьому, незважаючи на досить велику кількість наукових розробок з даної теми, недостатньо вивченими залишаються теоретичні та практичні аспекти сучасних концепцій управління витратами і результати їх впровадження в діяльність вітчизняних підприємств. Розглядом теоретичних та практичних питань, пов'язаних з управлінням витратами займалися такі вчені, як: Ф.Ф. Бутинець, М.Г. Грещак, М.Г. Чумаченко, А.І. Ясінська, Т.П. Остапчук, С.І. Якименко, Л.М. Янчева, Т.П. Карпова, І. Є. Давидович та ін..

Мета кваліфікаційної роботи - розглянути стан витрат на підприємстві, проблеми системи управління витратами та запропонувати шляхи її вдосконалення з метою ефективного і безперервного здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- визначити економічну сутність та види витрат;
- дослідити процес формування і контролю витрат за місцями та центрами відповідальності;
- розглянути складові системи управління витратами підприємницьких структур;
- проаналізувати діяльність підприємства ТОВ «ОПВК» ;

- оцінити структуру і динаміку витрат на підприємстві;
- визначити фактори, що впливають на рівень витрат;
- запропонувати напрямки подолання проблем щодо управління витратами на ТОВ «ОПВК»;
- розробити рекомендації щодо удосконалення системи управління витрат на підприємстві.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних засад, методичних підходів та практичних аспектів щодо вдосконалення системи управління витратами підприємства.

Об'єктом дослідження є процес формування системи управління витратами на підприємстві.

Методи дослідження. Для написання кваліфікаційної роботи були використані різні методи економічних досліджень серед яких проблемно-тематичний метод був використаний при дослідженні теоретичних аспектів управління витратами; статистичного аналізу та інформаційного моделювання були використані при побудові економіко-математичної моделі, метод економічного аналізу і синтезу використані при проведенні аналізу фінансового стану підприємства.

Інформаційна база дослідження. У якості інформаційної бази використано навчально-методичну літературу, вітчизняні та зарубіжні теоретичні дослідження, аналітичні матеріали, наукові публікації, методологічні розробки, законодавчі і нормативні акти України та фінансова звітність підприємства, що досліджується за період з 2013 по 2017 рр.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (63 найменувань) та додатків. Загальний обсяг роботи становить 109 сторінок комп'ютерного тексту, містить 21 таблицю та 16 рисунків.

Публікації. За результатами дослідження опубліковано тези доповідей на тему «Система управління витратами як чинник підвищення прибутковості підприємств» у збірнику тез доповідей V Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю на тему: «Проблеми та розвиток економічних систем в умовах глобальної нестабільності». Результати дослідження, отримані під час написання роботи рекомендовано використовувати підприємству ТОВ «ОПВК» для удосконалення системи управління витратами на підприємстві.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні аспекти управління витратами на підприємстві»** розглянуто поняття витрати, визначені їх види за класифікаційними ознаками, розглянуто різні підходи до трактування поняття «управління витратами», визначено процес формування витрат за центрами відповідальності та місцями їх виникнення, охарактеризовано систему управління витратами та складові, які входять у її склад.

Отже, визначено, що система управління витратами (СУВ) це цільова, багаторівнева система, де об'єкт управління - витрати організації, а суб'єкт управління витратами - керуюча система. При всьому «багатстві вибору» серед уже існуючих систем управління витратами практика показує, що на більшості вітчизняних промислових підприємств СУВ або відсутня повністю, або реалізовані тільки окремі елементи цієї системи. Розглянуто систему управління по центрах витрат специфіка якої визначається наявністю центрів витрат. Вона носить комплексний багатоцільовий характер і дозволяє децентралізувати управління витратами, спостерігати за їх формуванням на всіх рівнях управління і використовувати різні методи контролю з урахуванням особливостей кожного сегмента, виявляти непродуктивні витрати і в підсумку підвищити ефективність діяльності підприємства. Таким чином у другому розділі проведений детальний аналіз складу та структури витрат, в тому числі за центрами відповідальності, що надасть можливість виявити проблеми в управлінні витратами та запропонувати шляхи їх вирішення.

У другому розділі «*Аналіз системи управління витратами підприємства ТОВ «ОПВК»*» розглянуто специфіку діяльності підприємства та проаналізовано його фінансово-господарську діяльність, проведено аналіз складу та структури витрат підприємства, складу собівартості, визначені статті собівартості, які мають найбільшу питому вагу, розглянуто формування витрат за центрами відповідальності та розраховано показники ефективності витрат. За допомогою визначення основних факторів впливу на собівартість та побудові математичної моделі прогнозовано підвищення операційних витрат у 2019 рр. на 4,3%.

За результатами проведеного аналізу було виявлено як негативний аспект збільшення витрат підприємства, значна питома вага амортизаційних відрахувань та витрат на оплату праці, відсутність центрів відповідальності за витратами, отже система управління витратами на підприємстві є неефективною.

У третьому розділі «*Удосконалення системи управління витратами на підприємстві ТОВ «ОПВК»*» запропоновані напрямки подолання проблем щодо управління ними та шляхи скорочення рівня витрат, а також приведений алгоритм впровадження СУВ на підприємство, запропоновано використання таких методів управління витратами, як АВС-аналіз та «кост-кілінг».

ВИСНОВКИ

Витрати - спожиті ресурси або гроші, які потрібно заплатити за товари або послуги. В економічній практиці термін «витрати» нерідко застосовується для характеристики всіх витрат підприємства за певний період. Основні принципи управління витратами вироблені практикою і зводяться до наступного:

- системність підходу до управління витратами;
- єдність методів, що практикуються на різних рівнях управління витратами;
- управління витратами на всіх стадіях життєвого циклу продукту (від створення до утилізації);
- органічне поєднання зниження витрат з високою якістю продукції (робіт, послуг);

- недопущення зайвих витрат;
- широке впровадження ефективних методів зниження витрат;
- вдосконалення інформаційного забезпечення про рівень витрат;
- підвищення зацікавленості в виробничих підрозділах підприємства в зниженні витрат.

При цьому недостатня увага до однієї функції управління витратами може звести на нуль всю роботу. Методичне єдність управління витратами на різних стадіях передбачає єдині вимоги до інформаційного забезпечення, планування, обліку, аналізу витрат на підприємстві. Дотримання вищезазначених принципів управління витратами створює базу для економічної конкурентоспроможності підприємства і завоювання ним передових позицій на ринках. У роботі була розглянута діяльність і проведено аналіз динаміки, структури і системи управління витратами підприємства на прикладі одного з перевалочних терміналів в Одеському морському порту ТОВ «ОПВК». В цілому, за результатами проведеного аналізу діяльності і витрат підприємства можна зробити наступні висновки:

1) за період 2014-2016 рр. відбулося збільшення валюти балансу, а також показників виручки і чистого прибутку, проте у 2017 році дані показники погіршилися.

2) більшу частину активів підприємства складають необоротні активи – 96,3%. Це пов'язано з великою кількістю виробничих фондів - залізничних цистерн, резервуарів, трубопроводів, ваг, автомобілів комерційного призначення.

3) у розглянутого підприємства низький рівень оборотного капіталу, високий рівень дебіторської і кредиторської заборгованості;

4) прибуток за результатами діяльності підприємства отриманий тільки в 2016 році. За результатами 2013-2015, 2017 рр. підприємство отримувало збиток;

5) спостерігалось зниження обсягів реалізації, та відповідно збитковість діяльності особливо у 2014 році, що було викликано в першу чергу економічною кризою в Україні та зменшенням обсягів реалізації на традиційних ринках збуту;

6) найбільшу питому вагу в структурі витрат займають амортизаційні відрахування, інші операційні витрати та витрати на оплату праці.

7) в структурі витрат на оплату праці найбільші питому вагу займають витрати на оплату праці адміністративного персоналу;

8) проаналізувавши такі показники як рентабельність витрат та витрато віддача спостерігається поступове збільшення витрато віддачі, тобто підприємство добре впоралось із задачею оптимізації витрат у 2015 і 2016рр., і тим самим забезпечило більше віддачі з одиниці вкладених на витрати коштів.

9) при побудові математичної моделі було спрогнозовано збільшення витрат у 2019 році до 23997 тис. грн.

В цілому, за результатами розгляду діяльності підприємства і аналізу його витрат можна сказати, що для підприємства ефективне управління витратами може бути пов'язано з застосуванням методів управління витратами – «кост-кілінгу» та АВС-аналізу та виділенням центрів відповідальності за функціонуючими підрозділами підприємства. Стратегічний управлінський облік витрат являє собою один з прогресивних інформаційних джерел, який повинен забезпечити менеджмент компанії інструментарієм для прийняття управлінських рішень, координування

господарських функцій з метою досягнення ефективних результатів. Пропонований до використання метод ABC передбачає виділення функцій, виконання яких пов'язане з виникненням витрат. Це є основною відмінністю методу від традиційних систем обліку, в яких накладні витрати розподіляються пропорційно однієї обраної бази (прямі трудовитрати, матеріальні витрати). Використання методу ABC в системі стратегічного управлінського обліку дозволить організувати ефективне управління витратами і забезпечить основу зростання прибутковості діяльності в рамках єдиної стратегії.

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи

Гачик К. І., «Система управління витратами підприємства: проблеми та шляхи її вдосконалення»,

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою

«корпоративні фінанси»,

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів.

Об'єкт дослідження процес формування системи управління витратами на підприємстві.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти управління витратами підприємства: економічна сутність витрат та їх види, процес формування витрат за центрами відповідальності та місцями їх виникнення та складові системи управління витратами.

Проаналізовано специфіку діяльності підприємства, основні показники його господарської діяльності, склад та структуру витрат підприємства за економічними елементами, склад собівартості, витрати на оплату праці, поділ витрат за центрами відповідальності.

Запропоновані напрямки подолання проблем щодо управління витратами на ТОВ «ОПВК»; розроблені рекомендації щодо удосконалення системи управління витрат на підприємстві.

Ключові слова: витрати, система управління витратами, підприємство.

ANNOTATION

qualification work

Hachyk Karyna, «Enterprise cost management system: problems and ways to improve it»

thesis for Master degree in specialty «Finance, Banking and Insurance»

under the program «Corporate finance»,

Odessa National Economic University

Odessa, 2018

Thesis consists of three chapters. Object of study is a process of formation the system of cost management at the enterprise.

Diploma thesis deals with theoretical aspects of cost management of the enterprise: the economic essence of expenses and their types, the process of formation the expenses by the centers of responsibility and places of their occurrence and components of the cost management system.

Author analysis the the specifics of the activity of the enterprise, the main indicators of its economic activity, the composition and structure of the enterprise expenses by economic elements, the composition of the cost, labor costs, and the separation of costs by the centers of responsibility.

Author proposes directions of overcoming the problems in managing expenses at OPCTC LLC and recommendations for improving the system of cost management at the enterprise.

Keywords: costs, cost management system, enterprise.